

JERUSALEM - GLIMT fra det 19. århundrede

Af
Kai Kjær-Hansen

Hovedkilde:
Yehoshua Ben-Arieh, **Jerusalem
in the 19th century, The Old
City**, Jerusalem-New York 1984.

2. afsnit

1. Provinsbyen
2. Set fra byportene
3. Dagligt liv
4. Vandproblemer
5. Jødiske grupperinger
6. Synagoger og yeshivot
7. Grædemuren
8. Protestantisk mission
9. Jødiske reaktioner på mission
10. På vej ud af Jerusalem

Jerusalem set fra byportene

Muren omkring Jerusalem med dens byporte gjorde stort indtryk på besøgende i det 19. årh. Selvom der er sket ændringer siden da i livet omkring portene, vil en besøgende i dag kunne nikke genkendende til portene. De har ikke flyttet sig.

Jaffa-porten

Jaffa-porten var den vigtigste. Det var igennem den pilgrimene kom. Her skulle de melde sig hos myndighederne. Lige inden for porten lå Davids Citadel. Tyrkerne brugte tårnene som befæstning. Der var i midten af det 19. årh. en toldstation og senere blev der bygget hoteller og banker inden for denne port. I 1849 blev Christ Church, der var bygget af Hans Nicolajsen, indviet. Den ligger tæt op ad Citadellet. I og omkring Jaffa-porten og ad gaden, som førte derfra ind mod byen, var der et livligt handelsliv. Og uden for porten var der lavet en promenade, hvor jerusalemitter kunne gå aftentur og få en forfriskning på cafeen, som også var dér.

I 1898 blev muren mellem Citadellet og Jaffa-porten nedrevet og voldgraven foran porten fyldt op, således at den tyske kejser Wilhelm kunne ride ind i byen på sin hest under sit Jerusalem-besøg.

Inden da var der bygget en ny port, som netop kaldes New Gate, for at gøre det muligt at gå direkte fra det kristne kvarter inden for muren til de nye klostre og herberger for pilgrimme, der på det tidspunkt var bygget uden for muren.

Damaskus-porten

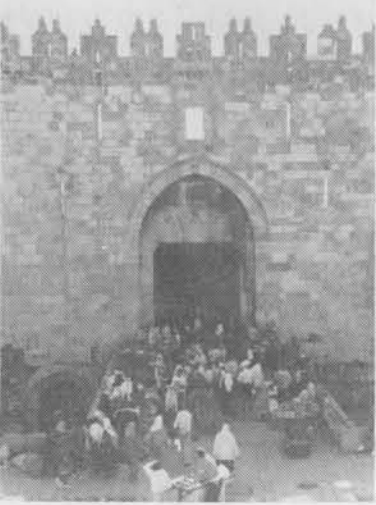
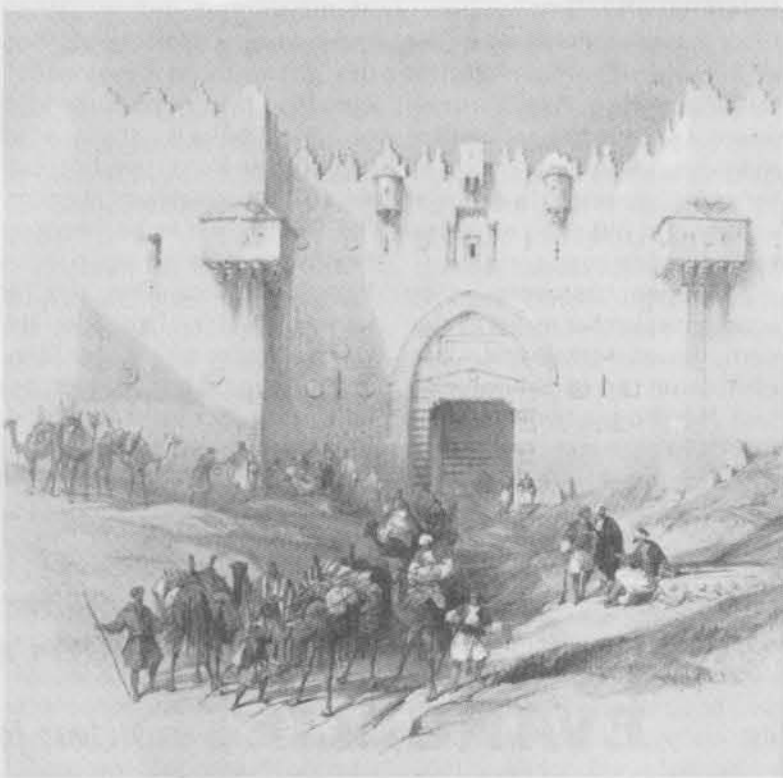
Den næstvigtigste port var Damaskus-porten. Trafikken mod øst og vest gik igennem den. Den blev betragtet som den smukkeste af Jerusalems porte, men i det 19. årh. var der mindre aktivitet gennem den end gennem Jaffa-porten. I området mellem disse to porte lå det kristne kvarter. En del af dette område var ubebygget.

De andre porte

Længere mod nord lå den lille Herodes-port og i den østlige del af muren lå Løve-porten, el-

I 1898 blev voldgraven foran Jaffa-porten fyldt op. I efteråret 1989 kom resterne heraf til syne igen, da man gravede i forbindelse med anlægning af ny vej. Desuden fandt man rester fra byzantisk tid.

Foroven: Damaskus-porten 1839, litografi af David Roberts. Tv.: Damaskus-porten, efteråret 1989.

Th.: Bymuren omkring det gamle Jerusalem har ikke ændret sig i forhold til for 100 år siden.

ler Stefanus-porten, ikke langt fra det sted, hvor Stefanus, den første kristne martyr var blevet stenet til døde. Herfra gik man, når man skulle til Oliebjerget, Betania, Jeriko og Jordanfloden.

Sion-porten eller David-porten lå på Sionsbjerget. Desuden var lejlighedsvis Dung Gate, ikke langt fra Grædemuren, i brug.

I første halvdel af det 19. årh. blev portene lukket ved solnedgang og åbnet igen om morgenen. Jaffa-porten blev holdt åben en halv time længere, fordi den blev brugt af handelsfolk. Kun hvis man havde en speciel tilladelse fra guvernøren, kunne man komme ind i byen efter mørkets frembrud. Europæiske kristne var fortørnede herover, men undertiden kunne man klare problemet med bestikkelse.

Efterhånden som den nye bydel uden for murene voksede fra midten af det 19. årh., slækkede man på kravet om at holde portene lukkede om natten. Fra 1870'erne var Jaffa-porten åben hele natten af hensyn til dem, der boede uden for muren. Senere blev Damaskus-porten også åbnet om natten, mens de øvrige porte på det tidspunkt forblev lukkede.

Men gennem hele det 19. årh. blev byportene lukket fredag middag. Muslimerne gik til Tempelpladsen – fredag er jo muslimernes helligdag – og to timer efter blev de genåbnede. Besøgende fortæller, at denne fredags-lukning skyldes en almindelig antagelse hos muslimerne om, at Messias vil komme til Jerusalem en fredag og ved middagstid. »Tosser tror, at de på den måde kan forhindre Israels Messias at komme ind i Jerusalem,« siges det i en jødisk kilde fra 1860'erne.

Kvartererne

Som i dag var der dengang fire

kvarterer. Mellem Jaffa-porten og Damaskus-porten lå det kristne kvarter. Gik man ind gennem Løve-porten, kom man til det muslimske kvarter. Mellem Jaffa-porten og henimod Sion-porten lå det armenske kvarter. Og herfra og henimod Grædemuren lå det jødiske. Umiddelbart foran Grædemuren var det muslimske Mughrabi-kvarter, som undertiden blev betragtet som et femte kvarter.

I det kristne kvarter levede ingen jøder, men enkelte muslimer. I det muslimske kvarter levede nogle jøder; og nogle muslimer boede i det jødiske kvarter. De fire hoved-kvarterer var af forskellig størrelse. Det jødiske kvarter var kun på omkring en tolvtedel af byens samlede areal.

Gaderne var smalle, almindeligvis kun mellem halvanden og tre meter brede. Hovedgaderne, som vi kender dem i dag, var de samme i forrige århundrede.

Ubeboede områder

I begyndelsen af det 19. årh. var der flere ubeboede områder inden for muren. Nogle lå hen som tomter, andre var opdyrkede områder. Vi har allerede nævnt, at det var tilfældet med nogle områder mellem Jaffa-porten og Damaskus-porten. Det resulterede i, at områderne ved Damaskus-porten blev brugt til at bygge store huse, hvor blandt andet nogle udenlandske konsulater slog sig ned. I den nordøstlige ende af byen, omkring Sct. Annekirken var der et forholdsvist stort stykke land, der ikke var beboet. Også i den sydvestlige del af byen mellem Sion-porten og Dung Gate var der store områder, hvorpå der ikke var bygget.

De fleste af disse områder blev bebygget i sidste halvdel af forrige århundrede.

